

Plannen voor een genezende stad

POSTCORONA TALK #1 de gezonde stad

Een van de lessen die Covid-19 ons heeft geleerd, is dat onze maatschappij zowel op economisch als sociaal vlak aan een grondige remake toe is. Welke ruimtelijke ingrepen kunnen daartoe bijdragen? Die vraag stond centraal in de PostCorona Talks, een reeks webinars over de stad van de (nabije) toekomst, die de VRP naar aanleiding van de huidige crisis in de voorbije maanden organiseerde.

HANS TINDEMANS [BELEIDSMEDEWERKER VRP]

Aanstoker van de Talks was de New York-based stadsplanner Jens Aerts, die binnen de *International Society of City and Regional Planners* (ISOCARP) een *community of practice* 'Urban Health' oprichtte. Aerts vond het hoog tijd om opnieuw de historische lijn van stadsplanning te bewandelen door meer aansluiting te zoeken met de sociale, gezondheids- en welzijnssector. Stadsplanners beschikken volgens hem immers over de nodige inzichten en instrumenten om lokale overheden bij te staan in het ontwerpen van gezonde steden.

De VRP wil in dat kader samen met andere vakmensen en organisaties in Vlaanderen het arsenaal van stedenbouwkundige

processen, plannen, onderzoekstrajecten en wetgeving tegen het licht houden. Om het drastisch anders te doen, maar soms ook om te benadrukken dat er in de huidige praktijk van duurzame stadsplanning al met veel gezond verstand gewerkt wordt, zij het veel te impliciet.

De PostCorona Talks

We kunnen de lockdown naar aanleiding van de coronapandemie als een extreme toekomstverkenning zien, maar dan in real life. Welke nieuwe mogelijkheden bieden zich aan, hoe reageren

mensen, tegen welke nieuwe of oude grenzen botsen we aan? Kortom, hoe kunnen we uit de lockdown positieve lessen meenemen naar een postcorona tijdperk? En welke conclusies kunnen we trekken voor het bouwen aan een gezonde stad? Met de PostCoronaTalks wil de VRP een online forum bieden om vragen, kennis en inzichten dienaangaande te matchen.

Het is de ambitie van de VRP om aan het einde van de reeks de verkregen inzichten te bundelen en in de vorm van een beleidsadvies of een draaiboek door te spelen aan gewestelijke en lokale overheden en aan de strategische expertgroepen die vorm zullen geven aan de corona-exit van onze samenleving.

Tijdens de eerste Talk op 29 april j.l. verkende **Jens Aerts** de elementen waarmee we kunnen bouwen aan een gezonde stad.

Jens Aerts

7 denksporen voor een herstel

1 De geschiedenis van pandemieën is eigenlijk ook de geschiedenis van de stedenbouw. Stedenbouwkundigen hebben vaak een belangrijke inbreng gehad in de maatschappelijke heropbouw na epidemieën. Denk maar aan Londen, waar dokter John Snow in 1854 ontdekte dat de cholera-epidemie werd veroorzaakt door een vervuilde waterpomp. Dat was de aanleiding tot een grootschalig riolerings- en stadsvernieuwingsproject, met veel aandacht voor hygiëne, basisvoorzieningen en parken. Ook vandaag kunnen we als planner nog steeds onze bijdrage leveren. Interessant zijn op dit moment bijvoorbeeld *citizen science* initiatieven zoals Curieuzeneuzen, die inzichten en draagvlak genereren voor het bestrijden van luchtvervuiling veroorzaakt door gemotoriseerd verkeer. De samenhang met ruimtelijke projecten zoals Ringland en de overkapping van de Antwerpse Ring is hier duidelijk. Het is cruciaal dat we zowel globale als lokale oplossingen uitwerken, en dat we niet alleen preventieve omgevingsmaatregelen nemen, maar ook curatieve voorzieningen inplanten.

2 Planning kan fungeren als instrument voor een positief, vooruitziend gezondheidsbeleid. Gezondheid heeft op niveau van het individu drie dimensies: fysische, sociale, mentale. De omgeving is in deze context erg bepalend en ook daarin

‘Omgevingsbeleid heeft een rol te vervullen die complementair is aan het gezondheidsbeleid.’

[JENS AERTS]

Vanuit een internationaal perspectief belichtte hij de concepten en tools die we daarvoor zowel binnen de gezondheidswereld als vanuit ruimtelijke planning ter beschikking hebben. **Karen Van Campenhout** (Team Omgeving en Gezondheid, Departement Omgeving) en **Nathalie Hoef** (Agentschap Zorg en Omgeving) vertelden van hun kant hoe de Vlaamse overheid werkt aan een gezonde leefomgeving. Afsluiter **Philippe Van Wesenbeeck** (Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning – Stad Gent) lichtte ten slotte de ruimtelijke strategie van de Stad Gent toe. De 200 online deelnemers aan dit gesprek vormden een erg actief panel, dat nieuwe ideeën aanvoerde, links naar interessante projecten suggereerde en een resem pertinente vragen afvuurde. We bieden hier in grote lijnen een overzicht van de ontmoeting.

kunnen we drie determinanten onderscheiden: sociale, ecologische en economische. Omgevingsbeleid heeft dus een rol te vervullen die complementair is aan het gezondheidsbeleid. Planning kan op een positieve, preventieve manier zorgen voor de juiste omgevingsfactoren (welzijn), terwijl het gezondheidsbeleid veeleer aan de slag gaat met de risico's. Dit vertaalt zich op gezondheidsvlak in een doelgroepenbeleid en in sensibiliseringscampagnes, en binnen de planningsdiscipline in een eerder gebiedsgerichte aanpak.

3 In de Westerse wereld worden we geconfronteerd met de 5+1 grote gezondheidsissues: cardiovasculair, kanker, diabetes, chronische respiratoire aandoeningen, mentale en neurologische aandoeningen en, tot slot, verkeer. Elk van deze risico's houdt verband met omgevingsfactoren, waarin we als ruimtelijk planner een rol kunnen spelen. Het gaat om de inrichting van publieke ruimte, duurzame mobiliteitssystemen, voedselsystemen en schone energie. Ruimtelijke planning zou dus veel meer dan nu het geval is onderdeel moeten zijn van deze gezondheidsprogramma's.

4 We moeten verder werken aan een mensgerichte stadsplanning. Bij het bevorderen van een gezonde levensstijl